

Handledning för spillningsinventering av älg i Västra Götalands län.

Upplägg

Provytor läggs ut var 100 meter längs alla fyra sidor av en kilometer ruta, dessa rutor benämns häfter som trakt. Varje trakt får således sammanlagt 40 provytor, dock inte säkert att alla provytor går att inventera. Antalet trakter varierar beroende på vilken areal området som ska inventeras har. Det är viktigt att alla ytor som kan inventeras blir inventerade för att resultatet ska blir bra, även om det ser ut att vara väldigt många när man börjar inventera.

Provytans placering bestäms med hjälp av GPS, koordinaterna för varje provyta finns på inventeringsprotokollet för trakten. Provytan ska placeras där du har dina tår när GPS-en slår om till rätt koordinater, stå inte och vänta på att GPS-en ska stabilisera koordinater. Det är ytterst viktigt att man de sista tio meterna innan inventeringsytan inte viker av på grund av hinder eller jobbig terräng. Man ska gå en rak linje utan att titta för mycket på marken runt omkring. Ta med lämpliga pinnar för att märka ut provytorna i terrängen, plastpinnar kan tillhandahållas av Länsstyrelsen. Pinnen ska gärna vara lätt att hitta igen men inte så tydlig att den påverkar älgen. Använd pinnar kortare än 50 cm.

Provyta

Från centrumpinnen ska ett cirkulärt område på 100 m² inventeras, detta tas ut med hjälp av ett snöre som fästs i pinnen och har en markering på 5,64 m, vilket då blir radien på cirkeln ($5,64 \times 3,14 = 100 \text{ m}^2$), se figur 1. Det är viktigt att man når provytan

Figur 1: Mitt i provytan markeras med en pinne, sedan används ett snöre som har avståndet 5,64 meter markerat för att skapa en cirkel. Cirkelns yta är det område som inventeras, 100m².

placeras ut eller höstrensas sparkar bort eller förstör all älgspillning inom provytan och att datum för "rensningen" skrivs ner. När provytan besöks igen på våren räknas antalet spillningshögar. För att en hög ska få räknas måste den bestå av minst 20 "pärlor" och varav minst hälften av dessa måste finnas inne i inventeringsytan. Då provytan rensades under hösten måste alla högar som hittas tillkommit under perioden mellan rensning och inventering.

OBS !!!

När ni genomför inventeringen bli inte förvånad om ni hittar väldigt lite spillning i de provytor som inventeras, normalt ska den största delen av provytorna vara utan spillning.

Det är väldigt viktigt att provytor inte flyttas eller läggs ut subjektivt, om detta sker saboteras inventeringen och resultatet blir felaktigt.

Rutor som inte kan inventeras

I vissa fall blir det gränsfall om en provyta ska inventeras eller inte, en bra grundregel i dessa fall är "inventering ska endast ske på mark där vi med säkerhet vet att all spillning som producerats sedan rensningen också potentiellt finns kvar". Rutor som faller bort ur inventeringen är ex. om de hamnar i vattendrag, på använda vägar, på aktivt brukad mark eller på privat tomtmark.

Provytor som ligger i områden som avverkats under föregående vinter ska uteslutas. Den spillning som producerats i området riskerar att vara nerkörd eller övertäckt av ris mm. När det gäller röjd eller gallrad skog får det sunda förnuftet avgöra, finns det risk för att spillning missas vid inventeringen på grund av att den är övertäckt ska provytan inte inventeras. Det samma gäller om man inte kan hitta igen den exakta platsen för provytan t.ex. om centrumpinnen är borta. Dessa rutor får heller inte inventeras.

När man stöter på en ruta som man inte kan inventera drar man ett sträck för antalet högar och skriver in en kommentar varför inte ytan inventerades.

Väldigt viktigt att man inte sätter en nolla för en ruta som inte har inventerats.

Inventeringsmaterial

Länsstyrelsen tar fram en översiktskarta med alla trakter inritade, en detaljerad karta på varje trakt samt färdigt protokoll med alla provytors nummer samt koordinater. Sammanställningen av inventeringen görs sedan av en ansvarig i skötselområdet med hjälp av en färdig Excel-fil för ändamålet och överlämnas till inventeringsansvarig i respektive förvaltningsgrupp för vidare analyser. Det är väldigt viktigt att inventeraren fyller i protokollet noga och inte glömmer datum för höstrensning och inventering.

Spillningsinventering är en billig inventeringsmetod som vi jägare själva kan utföra och som ger oss en väldigt bra bild över förändringar i älgstammen även på skötselområdesnivå. Tillsammans med en bra genomförd och registrerad älgobs får vi ett bra underlag för upprättandet av skötselplaner och ett redskap för att utvärdera förvaltningen av våran älgstam.

